

Česko k Lichtenštejnům:

Nic vám nevrátíme. Ale můžete nám dát dar

Britská společnost pro výzkum veřejného mínění Ipsos vydala loni v březnu výsledky svého průzkumu, který prováděla v České republice: 66 % Čechů vnímá postup Nadace knížete z Lichtenštejna ve sporu s českým státem jako velkorysý. Důvod? Lichtenštejní požadují zpět pouze ty své majetky, které jsou stále v držení státu; nežádají nic, co se v mezidobí dostalo do rukou soukromých osob, obcí, univerzit, škol či neziskových organizací. Knížecí nadace navíc v posledních letech trpělivě nabízela jednání nejen ohledně majetku zabaveného státem, ale také o možných investicích z lichtenštejnských zdrojů. Rod ke svému majetku přistupuje velmi odpovědně - vlastnictví se pro něj rovná závazku. Veřejnost to cítí i vidí na vlastní oči: například v dokonale zrekonstruovaných historických lichtenštejnských palácích ve Vídni, kde je vystavena unikátní rodová sbírka umění.

ABY DOMOV PROSPEROVAL...

Rod Lichtenštejnů považoval Moravu za svůj domov po 800 let. Kdo cítí odpovědnost, přirozeně chce, aby jeho domov obstál a dlouhodobě prosperoval. Abychom toho dosáhli, museli jsme propojit orientaci na dlouhodobé cíle a udržitelnost s podnikavostí a vynalézavostí.

Někdy v rodině říkáme, že jsme úspěšně přežili všechna ta století především proto, že jsme udržitelný přístup zavedli už v roce 1136 a nikdy jsme jej od té doby neopustili. Má rodina podporovala Mendelovu univerzitu, protože věřila, že věda a vzdělání jsou základem slibné budoucnosti. Uvedu jen pár příkladů:

... V roce 1894 založil kníže Jan II. ovocné školky, určené pro praktickou výuku studentů. V roce 1895 pak v Lednici založil Vyšší ovocnářskou a zahradnickou školu. Později se stala Zahradnickou fakultou Mendelovy Univerzity a takto proměněná existuje dodnes. V roce 1912 založil kníže Jan II. Mendeleum – Ústav zušlechťování rostlin J. G. Mendela. Tento ústav dodnes v Lednici přispívá k rozvoji vědy a i on je dnes součástí Mendelovy univerzity.

Naše možnosti zcela narazily na dno v roce 1945, kdy byl nezákonně zabrán majetek všech občanů Lichtenštejnska...

... S oceněním, které jsem dnes obdržel a za které ještě jednou děkuji, bych rád vyjádřil i naději, že dokážeme vyřešit i zbývající otevřenou otázku a umožníme tak Mendelově univerzitě a naší rodině něco víc, než jen vzpomínat na velkou minulost. Jak jsem řekl na začátku: nikdy jsme nepřestali propojovat orientaci na dlouhodobé cíle a udržitelnost s podnikavostí a vynalézavostí. Nikdy jsme nezapomněli, kde jsme byli doma. Jakmile budou okolnosti připraveny, budeme připraveni i my, plnit opět mnohem užitečnější roli ve prospěch Mendelovy univerzity, Moravy i celé České republiky.

(Výňatek z děkonné řeči dědičného prince Aloise při udělení ceny od Mendelovy university v Brně v listopadu 2019)

Když se Nadace knížete z Lichtenštejna loni dověděla z médií, že český stát přestane investovat do těch historických lichtenštejnských památek, které jsou předmětem soudních řízení, začala knížecí rodina přemýšlet, zda by se nedalo s českým státem dohodnout na sdílení této finanční zátěže. Pokud stát nemůže, co kdyby nadace investovala do oprav lichtenštejnských památek na území České republiky sama? Dohoda by byla snadná: zůstanou-li památky na samém konci soudního sporu v majetku České republiky, stát investici Lichtenštejnům vrátí. Pokud by u soudu uspěla Nadace, Česko by peníze nevracelo a jeho občané by se mohli těšit z historických nemovitostí, udržovaných na náklady lichtenštejnského rodu.

Bohužel, Národní památkový ústav nemohl na podobné schéma přistoupit, prý by porušil zákon. Místo toho NPÚ navrhl, aby kníže věnoval České republice na opravu památek dar.

Většina čtenářů asi ví, že z lichtenštejnské strany dříve proudila celá řada darů ve prospěch zdejších měst, obcí i celých krajů a jejich lidí. Nemocnice, školy, kostely, muzea, umělecká díla. Stovky. Ale nemusíme se obracet do vzdálené minulosti. Je to pár let, co kníže z Lichtenštejna opravil za desítky milionů rodinnou hrobku ve Vranově u Brna. Navzdory tomu, že mu dnes již hrobka nepatří a že rod v současné době vnímá dary na území České republiky odlišně, než když tu ještě vlastnil pozemky a nemovitosti. Nebo ničivé záplavy v roce 2002. Možná si již nevzpomenete, ale Lichtenštejnské knížectví tehdy věnovalo miliony korun na vysoušení a záchranu knih a na opravy pražského Anežského kláštera; tento skutek přišel v čase, kdy ještě nebyly obnoveny diplomatické vztahy mezi oběma zeměmi.

Vládnoucí kníže Hans Adam II. mnohokrát řekl, že nevnímá vlastnictví ve smyslu

Lichtenštejní deklarují, že jim ve sporu nejde jednoduše jen o majetek, ale o spravedlnost. Z posledních let neexistuje důkaz, který by tento deklarovaný přístup vyvracel. Vzhledem k historii rodu, rodové ústavě a tradiční odpovědnosti vůči svěřeným statkům chápe každý vládnoucí kníže svůj majetek spíše ve smyslu dlouhodobé odpovědnosti, než ve smyslu krátkodobě zpeněžitelného vlastnictví.

prostého hromadění statků, ale ve smyslu odpovědnosti za majetek, který je každé generaci svěřen na určitou dobu. Proto nadace nikdy neváhala, potřeboval-li se soukromník nebo obec domluvit ohledně stavby na sporných pozemcích, ať už se jednalo o vodovod, chodník k mateřské školce, obchvat obce, cyklostezku nebo vedení vysokého napětí. Právní zástupci Lichtenštejnů řešili a řeší v České republice desítky podobných žádostí. Vždycky se snaží vyhovět. Jediné, co může dohodu brzdit, je platná legislativa nebo strach. Strach některých institucí, že je stát pokárá za spolupráci „s rodinou, s níž se nevyjednává“.

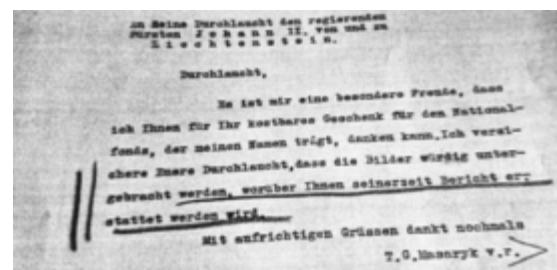
A to vrací děj zpět k darům: jak dlouho lze s úspěchem udržovat vztah s někým, koho Česká republika diskriminuje na základě jazyka a národnosti, vzala mu majetek bez náhrady, ale dary na údržbu onoho zabaveného majetku ráda přijímá?

Společně?

Přitom jak Česká republika, tak Lichtenštejní mají společné přinejmenším to základní:

1. Ani jedné straně nejde o prolomení Benešových dekretů.
2. Žádná ze stran neutilizuje o restituci v plném rozsahu. V případě knížecí nadace to dokládá její přístup uplatněný v žalobách, když v roce 2018 ponechala

Jasnosti, píše prezident T. G. Masaryk 4. července 1920 knížeti Janovi II. z Lichtenštejna, když mu děkuje za dar tří vzácných obrazů Národnímu fondu Masarykovu. V jiném dokumentu prezidentské kanceláře z roku 1921 se uvádí, že „obrazy velké hodnoty budou vystaveny v obrazárně Rudolfiny“.

KNÍŽECÍ NADACE NABÍDLA INVESTIČNÍ PROGRAM

„Nadace knížete z Lichtenštejna vyčerpala všechny možnosti dobré vůle, jak přimět český stát k jednání o dosud neuzavřené minulosti.

Na své příslušné úrovni tak činil i lichtenštejnský stát: ministryně zahraničí Lichtenštejnského knížectví, Aurelia Frick, v letech 2017–2018 opakovaně uvedla, že jednání jsou nejlepším způsobem, jak dosáhnout řešení výhodného pro obě strany. Odpovědní čeští úředníci však tento názor nesdíleli.

Nadace knížete z Lichtenštejna se obrátila také na českou vládu. Nabídla velkorysý investiční program, který by v České republice pomohl řešit některá klíčová témata v oblasti školství, sociálních projektů, ochrany památek, v ekologii a krajinářství. Rovněž tak navrhla moderní alternativní mechanismy k řešení konfliktů. České úřady tyto návrhy nepřijaly, ale odkázaly na soudy a zejména na probíhající řízení, které inicioval český stát proti Nadaci knížete z Lichtenštejna v roce 2014.

Nadace knížete z Lichtenštejna zůstala po řadu let konzistentní a v posledním období ještě zintenzivnila svou snahu vyhnout se soudním sporům s Českou republikou.“

Z tiskové zprávy Nadace knížete z Lichtenštejna, prosinec 2018

Slezské zemské muzeum v Opavě: Nejstarší veřejné muzeum na území České republiky vzniklo díky knížeti Janovi II. z Lichtenštejna. Tento významný mecenáš nechal zbourat svůj opavský zámek a uvolněný pozemek daroval spolu s významným finančním darem na stavbu tzv. Historické výstavní budovy. V letech 1884–1929 navíc daroval Slezskému zemskému muzeu cenné práce ze svých sbírek a zajistil i mnoho jiných uměleckých děl, která vhodně doplňovala muzejní fond.

stranou asi dvě desítky zámků či hradů a další významné nemovitosti, které dnes vlastní obce a soukromé osoby.

„Ještě na jaře 2020 existovala vysoká pravděpodobnost, že by Nadace knížete z Lichtenštejna dokázala v jednáních s Českou republikou přijmout takové řešení, které by zároveň znamenalo naplnění spravedlnosti (Česko by uznalo, že Lichtenštejní nejsou Němci a Benešovy dekrety nebyly vůči nim uplatněny podle práva), a zároveň by se Česká republika nemusela

vzdát všech majetkových práv na veškerý sporný majetek,“ říká mluvčí Nadace knížete z Lichtenštejna pro Českou republiku Michal Růžička.

Jenže Česká republika odmítla všechny návrhy k jednání a způsob rozhodování českých soudů donutil lichtenštejnskou vládu podat v řádné lhůtě v srpnu 2020 mezinárodní stížnost ve Štrasburku. Tím se dynamika sporu změnila. Spor, který někteří čeští komentátoři trefně nazvali „sporem zbytečným“.

■ **komerční prezentace**